

СУД ЯК СУБ'ЄКТ ВІДНОСИН ІЗ ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ У КОНТЕКСТІ ОНОВЛЕННЯ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Ю. БІЛОУСОВ
*кандидат юридичних наук, професор,
професор кафедри цивільного права та процесу
Хмельницького університету управління та права*

Лише рік тому законодавство про організацію та здійснення примусового виконання рішень, зокрема судових рішень у цивільних справах, зазнало істотних змін [1; 2], а вже цього року на розвиток конституційних змін у частині правосуддя обґрунтовується потреба ревізії законодавства з метою подальшого розвитку, вдосконалення, врахування європейських стандартів правосуддя та судового захисту. Про стан правового регулювання відносин щодо виконання судових рішень яскраво свідчить практика Європейського суду з прав людини (далі — ЄСПЛ), який неодноразово наголошував на наявності проблем із виконанням судових рішень, особливо звертаючи увагу на виконання як складову права на справедливий суд, гарантованого ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. З часу ухвалення ЄСПЛ рішення у справі «Юрій Миколайович Іванов проти України» з різним рівнем ефективності робляться спроби модернізувати законодавство у сфері виконання, але ситуація щодо катастрофічного стану виконання рішень судів та інших

органів знайшла своє відображення навіть у меморандумі з Міжнародним валютним фондом, фактично ставши одним із факторів, які впливають на національну безпеку країни.

У пакеті прогнозованої судової реформи 2017 р., який включає проекти Цивільного процесуального кодексу України (далі — ЦПК України), Господарського процесуального кодексу України (далі — ГПК України), Кодексу адміністративного судочинства України (далі — КАС України), а також внесення змін до низки законодавчих актів [4], розроблено багато пропозицій щодо низки процесуальних інститутів, які тією чи іншою мірою стосуються питань організації та здійснення виконавчого провадження, а також визначення переліку виконавчих документів, питань судової юрисдикції, повноважень суду на стадії виконання, контролю за виконанням судових рішень у цивільних справах, екекватури, впровадження електронного судочинства і застосування інформаційних технологій під час виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб) тощо.

Багато пропозицій від розробників заслуговують на увагу, враховують, а подекуди й випереджають наукові розробки сучасних вітчизняних учених, пропонують впровадити світовий досвід щодо розгляду та вирішення справ, а також процесуального супроводу реалізації судових рішень. Водночас попри новизну, прогнозовану користь, певну революційність та інноваційність запропонованих пропозицій, можна і варто висловити певні зауваження та міркування щодо доцільності, коректності й правильності їхнього використання з огляду на необхідність забезпечення системного, послідовного та транспарентного правового регулювання цивільних процесуальних відносин із метою забезпечення ефективного судового захисту порушеного, оспореного чи невизнаного права або охоронюваного законом інтересу. Це й становитиме мету цього дослідження.

Безперечно, доцільною та надзвичайно потрібною є пропозиція щодо запровадження Єдиного державного реєстру виконавчих документів (далі — ЄДРВП), включення до якого повинно стати обов'язковою передумовою для відкриття виконавчого провадження. Водночас така база може виконувати свої функції у разі виключності та заповнення всіма виконавчими документами. На практиці тривалий час можуть виникати труднощі зі зверненням до виконання та виконанням тих виконавчих документів, які видано до початку функціонування цього реєстру.

Проект ЦПК України пропонує уточнити ознаки виконаності у низці процесуальних документів, які складаються під час розгляду та вирішення цивільних справ. Так, може бути окремо визначено, що ухвала про затвердження мирової угоди є виконавчим документом і може бути подана для примусового виконання (частини 2, 3 ст. 209). Нині практика звернення до виконання мирових угод достатньо

неоднозначна, враховуючи відсутність чіткого припису про наявність ознак виконавчого документа цього виду судових ухвал. Водночас більш доцільно визначати особливу процедуру виконання ухвал про затвердження мирових угод, оскільки достатньо часто за її умовами передбачається взаємне зобов'язання сторін мирової угоди, що й становить основну сутність цієї форми припинення цивільного процесу через наявність взаємних поступок, які можуть включати і взаємне виконання грошових сум, передання майна, вчинення певних дій чи утримання від їхнього вчинення. У такому випадку йдеться про те, що обидві сторони можуть набути статусу і стягувача, і боржника одночасно, при цьому виконання умов мирової угоди може відбуватися за умови, у певній послідовності, залежно від чогось тощо.

Окрім цього, проект ЦПК України пропонує надати значення виконавчого документа таким ухвалям: про забезпечення доказів способами витребування доказів, зокрема й за їх місцезнаходженням, заборони вчиняти певні дії щодо доказів чи зобов'язання вчинити певні дії щодо них (частини 2, 11 ст. 117); про тимчасове вилучення доказів для дослідження судом (ч. 3 ст. 147); про стягнення штрафу (ч. 5 ст. 149). Якщо стягнення штрафу як новий захід процесуального примусу, який виконує функцію санкції за невиконання чи неналежне виконання цивільних процесуальних обов'язків, є прийнятною підставою виконання із можливістю використання інструментарію виконавчого провадження, то реалізація у межах виконавчого провадження ухвал щодо доказів у цивільній справі уявляється малоімовірною та мало-ефективною. Провести витребування чи вилучення конкретного доказу відповідно до законодавства про виконавче провадження достатньо складно, оскільки державний (чи приватний) виконавець нечасто має справу з речо-

вими виконаннями, а саме рішеннями про витребування майна з чужого незаконного володіння. Практика свідчить, що виявити таке майно складно, це може завершитися неможливістю його виявлення навіть за результатами проведення розшуку майна у виконавчому провадженні. При цьому слід врахувати, що в законодавстві про виконавче провадження йдеться про майно, визначене індивідуальними ознаками. Згідно з запропонованими конструкціями про можливість виконання ухвал про витребування чи вилучення доказів також йдеться про пошук конкретних письмових чи речових доказів, які наявні в учасника цивільного процесу чи третьої особи, якщо відсутні інші способи залучення цього доказу до судового провадження або ж неможливо встановити обставини справи на підставі інших доказів. Для забезпечення пошуку конкретних доказів (речей, предметів, документів, листування тощо) доцільно використовувати інструменти обшуку та виїмки, а не заходи примусового виконання рішення, яким, у цьому випадку, може бути лише вилучення у боржника та передача стягувачеві предметів, зазначених у рішенні (п. 3 ч. 1 ст. 10 Закону України «Про виконавче провадження»).

Стосовно ухвали про забезпечення доказів у частині заборони вчинення певних дій щодо доказів або зобов'язання вчинити певні дії щодо них, то віднесення виконання цієї ухвали суду до повноважень виконавця є недоцільним з огляду на такі обставини. По-перше, при виконанні рішень про зобов'язання вчинити певні дії чи утриматися від їхнього вчинення функція виконавця полягає лише у перевірці стану виконання рішення, тобто основний зміст виконання покладається безпосередньо на боржника. За цих обставин виконання ухвали фактично зводиться до додаткового покладення обов'язків на стягувача та боржника щодо фінансування витрат вико-

навчого провадження. По-друге, вітчизняна модель виконавчого провадження допускає варіант фактичного невиконання боржником рішення про зобов'язання вчинити певну дію або утриматися від її вчинення, якщо це неможливо зробити без особистої участі боржника. У цьому випадку останнього може бути притягнуто до відповідальності у виді штрафу відповідно до статей 63 і 75 Закону України «Про виконавче провадження» чи навіть до кримінальної відповідальності за умисне невиконання судового рішення (ст. 382 Кримінального кодексу України), однак безпосередньо та фактично рішення виконане не буде. Цілком імовірно, що такий результат виникатиме під час доказування у цивільному процесі, де сторони матимуть процесуальну мету, яка, як правило, виключатиме доцільність передачі того чи іншого доказу в справі. При цьому інструменти виконавчого провадження, навіть за умов негайного виконання, не гарантують тієї оперативності, яка необхідна для застосування вказаних забезпечувальних заходів та/або заходів процесуального примусу.

Загалом пропонується продовжити відоме чинному цивільному процесуальному законодавству правило про надання значення виконавчого документа виконавчим листам і судовим наказам, а також частково ухвалам суду (ч. 2 ст. 432 проекту ЦПК України). На нашу думку, доцільніше говорити про те, щоб судом на підставі ухвали, яка відноситься до підстав виконання, видавався виконавчий документ (виконавчий лист). Такий підхід міг би бути правильним особливо з огляду на формування цілісної та уніфікованої бази виконавчих документів, якою має стати ЄДРВД. Судові ухвали можуть мати ознаки виконаності не лише стосовно відкриття виконавчого провадження та подальшої процесуальної діяльності державних чи приватних виконавців, а й низки інших органів та осіб.

Відповідно, слід розрізняти судові ухвали, які підлягають виконанню виключно виконавцями, а також ухвали, які покладають цивільні процесуальні обов'язки на осіб, які не є учасниками цивільного процесу, але не вимагають примусового виконання.

Так, наприклад, відповідно до ч. 2 ст. 432 проекту ЦПК України підставою для виконання судового рішення, що набуло законної сили, суб'єктом державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань буде примірник в електронній формі, надісланий суб'єкту державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Примірник ухвали про забезпечення позову залежно від виду вжитих заходів одночасно з направленням заявнику повинен направлятися судом для негайного виконання всім особам, яких стосуються заходи забезпечення позову і яких суд може ідентифікувати, а також відповідним державним та іншим органам для вжиття відповідних заходів (ч. 2 ст. 158 проекту ЦПК України). Після вручення копії ухвали про арешт судна передбачається обов'язок капітана морського порту, де перебуває судно, повідомити філію Адміністрації морських портів України в морському порту, де перебуває судно, відповідні органи Державної прикордонної служби та органи доходів і зборів щодо вжиття заходів, які унеможливають вихід арештованого судна з порту (ч. 3 ст. 158 проекту ЦПК України). Якщо рішенням суду заборонено вчиняти певні дії або накладено арешт на майно відповідача і виконання такого рішення потребуватиме вчинення дій органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими чи службовими особами, зокрема й внесення записів до відповідних реєстрів, копія такого судового рішення надсилається судом цим органам та/або особам у строки та в порядку, визначені

для негайного виконання (ч. 8 ст. 273 проекту ЦПК України). Тобто у тих випадках, коли рішення не потребує виконання через механізми виконавчого провадження, достатнім є виготовлення примірника відповідної підстави виконання (судового рішення). Натомість, коли ж існує потреба примусового виконання державним чи приватним виконавцем, то доречно говорити про окремо виготовлений виконавчий документ (виконавчий лист). Тим паче, що лише виконавчий документ вноситься до ЄДРВП із супровідними документами про забезпечення, виконання та ін. (ч. 8 ст. 432 проекту ЦПК України).

Попри збереження *status-quo* в частині юрисдикції суду щодо розгляду справ про оскарження рішень третейських судів, про видачу виконавчих листів на примусове виконання рішень третейських судів, про оспорювання рішень міжнародного комерційного арбітражу, а також про визнання та надання дозволу на виконання рішень міжнародного комерційного арбітражу, іноземного суду (ч. 7 ст. 20, глави 1–4 розділу IX проекту ЦПК України), доцільно визначитися щодо судової юрисдикції оскарження рішень третейських судів і звернення їх до виконання, оскільки наявна нині альтернативна юрисдикція не є достатньо обґрунтованою та доцільною, оскільки цивільна процесуальна форма, будучи універсальною і такою, що застосовується до визнання і звернення до виконання рішень іноземних судів та міжнародних комерційних арбітражів, може бути достатнім обґрунтуванням встановлення виключної цивільної юрисдикції щодо екзекватури відносно рішень третейських судів і звернення їх до виконання.

Попри велику кількість наукових публікацій та пропозицій, пропонується залишити існуючий підхід до визначення судової юрисдикції щодо здійснення судового контролю на стадії

виконання судових рішень (ч. 1 ст. 448 проекту ЦПК України), передбачаючи процедуру оскарження у межах цивільної, господарської та адміністративної юрисдикцій і класичну спеціально-позовну (ст. 287 проекту КАС України), що має реалізовуватися місцевим загальним судом як адміністративним судом.

Небезспірною є пропозиція щодо фактичного дублювання повноважень суду цивільної та господарської юрисдикцій стосовно визначення частки майна боржника у майні, яким він володіє спільно з іншими особами (ст. 444 проекту ЦПК України, ст. 336 проекту ГПК України), звернення стягнення на грошові кошти, що належать третім особам, та нерухоме майно, право власності на яке не зареєстровано в установленому порядку (ст. 441 проекту ЦПК України, ст. 337 проекту ГПК України), тимчасового обмеження у праві виїзду за межі України (ст. 442 проекту ЦПК України, ст. 338 проекту ГПК України). Таке дублювання недоцільне з метою забезпечення правової визначеності та раціональності процесуальної форми, оскільки суд цивільної юрисдикції спроможний вирішити ці питання без подібної альтернативи, не враховуючи й той аспект, що виконавче провадження може бути зведеним, у ньому можуть проводитися виконавчі дії стосовно виконавчих документів, виданих різними юрисдикційними органами (особами).

Відповідно до ч. 2 ст. 434 проекту ЦПК України пропонується передбачити можливість поновлення виконавчої давності щодо виконавчих документів, які видано не судом, а іншими органами (посадовими особами), яке віднесено до повноважень суду за місцем виконання відповідного рішення. Досі ні теорія, ні практика, ні законодавець не навели чіткого, достатнього та недвозначного обґрунтування доцільності чи недоцільності поновлення виконавчої давності стосовно несудо-

вих виконавчих документів, але сам факт віднесення цього питання до справ цивільної юрисдикції вказує на можливість застосування правил цивільного судочинства стосовно вирішення питань, пов'язаних із виконанням рішень інших, ніж суд, юрисдикційних органів та осіб.

Повноваження суду щодо вирішення питань, пов'язаних із виконанням судових рішень у цивільних справах, визначені не лише спеціальним розділом ЦПК України. Подібний підхід пропонується зберегти, але з певними змінами та уточненнями. Такі норми розміщено у главах відповідних процесуальних інститутів з метою доцільності, системності як складових нормопроектної практики. Так, відповідно до проекту ЦПК України суд може визначити порядок виконання ухвали про забезпечення позову (ч. 7 ст. 154), рішення суду, надавати відстрочення або розстрочення (ч. 1 ст. 268). Ці норми пов'язані з самим ухваленням судового рішення і визначені у відповідних правових нормах. Серед повноважень щодо усунення недоліків судового рішення судом, який його ухвалив, передбачено можливість роз'яснення судового рішення (ст. 272 проекту ЦПК України) з розміщенням у відповідній главі ЦПК України. Стосовно змодельованих конструкцій слід зауважити, що запропонований перелік кола заявників (учасники справи, державний чи приватний виконавець) не може відображати усіх заінтересованих суб'єктів у разі виявлення неточності формулювання змісту судового рішення. Пропонується передбачити можливість роз'яснення рішень, які набрали законної сили, хоча може виникати потреба в роз'ясненні рішень, які підлягають негайному виконанню. Запропонований преклюзивний строк на звернення із заявою про роз'яснення судового рішення (невиконання судового рішення, закінчення строку, протягом якого рішення може бути пред'явлене до при-

мусового виконання) робить акцент лише щодо тих судових рішень, які можуть бути виконані в так званому примусовому порядку, однак потреба в роз'ясненні може бути і щодо рішень про визнання, перетворювальних рішень чи рішень, якими відмовлено у задоволенні позовних вимог, незважаючи на те, що стосовно жодного із вказаних видів не може застосовуватися положення про його виконання та виконавчу давність.

Проект ЦПК України пропонує надати суду при ухваленні рішення про стягнення боргу, на який нараховуються відсотки або пеня, повноваження зазначати про нарахування відповідних відсотків або пені до моменту виконання рішення з урахуванням приписів законодавства України, що регулюють таке нарахування (ч. 10 ст. 266 проекту ЦПК України). Хоча остаточна сума відсотків (пені) у такому випадку розраховується за правилами, визначеними у рішенні суду, органом (особою), яка здійснює примусове виконання рішення суду (ч. 11 ст. 266 проекту ЦПК України). Небезспірними є такі норми, у зв'язку з тим, що визначення суми відсотків, пені — це питання, які повинні визначатися під час виконання, а не ухвалення рішення у справі. Такий підхід є недостатньо правильним, оскільки може сприяти відтягуванню виконання, таким чином збільшуючи обсяг заборгованості, вчиненню недобросовісних дій, спрямованих на неприйняття виконання.

До процесуальних питань, пов'язаних із виконанням судових рішень, передбачається віднести зупинення виконання судового рішення, відповідно до якого суд касаційної інстанції за заявою учасника справи або за своєю ініціативою міг би зупинити виконання рішення або його дію (якщо воно не передбачає примусового виконання) до закінчення його перегляду. Після завершення перегляду оскаржуваного судового рішення цей суд має вирішувати

питання про поновлення його виконання (дії) (частини 1 і 3 ст. 437 проекту ЦПК України). Такий підхід щодо місця розміщення відповідної статті не цілком відповідає вимогам системності та доцільності, оскільки визначає забезпечувальні заходи під час касаційного провадження, а не вирішує питання, пов'язані з виконанням судових рішень у цивільних справах.

На особливу увагу та підтримку заслуговує нормативне визначення застосування забезпечувальних заходів, відмінних від забезпечення позову. Так, відповідно до частин 1 і 2 ст. 268 проекту ЦПК України передбачається вжиття судом заходів для забезпечення виконання ухваленого рішення, які хоча й здійснюються за правилами забезпечення позову, але мають обмеження чинності (протягом 90 днів із дня набрання вказаним рішенням законної сили) або можуть бути скасовані за вмотивованим клопотанням учасника справи (ч. 7 ст. 159 проекту ЦПК України). Якщо протягом вказаного строку за заявою позивача (стягувача) буде відкрито виконавче провадження, — вказані заходи забезпечення позову діють до повного виконання судового рішення (ч. 8 ст. 159 проекту ЦПК України).

Додаткові забезпечувальні повноваження суду визначено і в низці інших випадків. Зокрема, відповідно до проекту ЦПК України ними можуть бути: зупинення виконання за виконавчим документом або заборона приймати виконавчий документ до виконання (ч. 3 ст. 433); вжиття заходів щодо забезпечення позову при відстроченні або розстроченні виконання судового рішення (ч. 6 ст. 436); зупинення виконання судового рішення (частини 1, 3 ст. 437); накладення арешту на грошові кошти, які перебувають на рахунках (вкладах) чи на зберіганні у банках, інших фінансових установах і належать особі, що має заборгованість перед боржником, яка не оспорується зазна-

ченою особою або підтверджена судовим рішенням, яке набрало законної сили (ч. 5 ст. 441); зустрічне забезпечення, заборона вчиняти дії щодо погашення заборгованості перед боржником та/або зупиняє виконання судового рішення, згідно з яким на користь боржника стягуються грошові кошти в межах загальної суми стягнення (ч. 6 ст. 441); тимчасове обмеження фізичної особи у праві виїзду за межі України (ч. 1 ст. 442); вирішення питання про поворот виконання судового рішення (ч. 8 ст. 445).

Підбиваючи підсумки, слід зазначити, що цивільна юрисдикція як універсальна процесуальна форма може бути використана у переважній більшості випадків вирішення процесуальних питань, пов'язаних із виконанням рішень судів, ухвалених у порядку різ-

ного судочинства, а також рішень інших органів (посадових осіб), наділених ознаками виконуваності, зокрема із застосуванням інструментів виконавчого провадження. Критерієм розмежування юрисдикції повинна стати відносність до виконавчого документа. Тобто, якщо те чи інше питання безпосереднього не стосується виданого виконавчого документа (поновлення строку пред'явлення до виконання (виконавчої давності), роз'яснення рішення, визначення чи зміни порядку і способу виконання, визнання виконавчого документа таким, що не підлягає виконанню, тощо), то воно може бути віднесене до цивільної юрисдикції. Це стосується і супроводу процесуальної діяльності виконавця та забезпечення судового контролю за його діяльністю.

ВИКОРИСТАНІ МАТЕРІАЛИ

1. *Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів* : Закон України від 2 липня 1996 р. № 1403-VIII [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1403-19>
2. *Про виконавче провадження* : Закон України від 2 липня 1996 р. № 1404-VIII [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>
3. *Україна* — Меморандум про економічну та фінансову політику : Додаток I до листа Президента України, Прем'єр-міністра України, міністра фінансів України та голови Національного банку України про наміри до директора-розпорядника Міжнародного валютного фонду від 27 лютого 2015 р. Неофіційний переклад [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/55d2331989486.pdf>
4. *Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів* : проект Закону України від 23 березня 2017 р. № 6232 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61415

REFERENCES

1. *Pro orhany ta osib, iaki zdiisniuiut prymusove vykonannia sudovykh rishen i rishen inshykh orhaniv*: Zakon Ukrainy vid 2 lypnia 1996 r. № 1403-VIII [On bodies and persons, who carry out enforcement of court decisions and decisions of other bodies: Law of Ukraine dated July 2, 1996 № 1403-VIII]. Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1403-19>
2. *Pro vykonavche provadzhennia*: Zakon Ukrainy vid 2 lypnia 1996 r. № 1404-VIII [On enforcement proceedings: Law of Ukraine dated July 2, 1996 № 1404-VIII]. Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>
3. *Ukraina* — Memorandum pro ekonomichnu ta finansovu polityku : Dodatok I do lysta Prezidenta Ukrainy, Premier-ministra Ukrainy, ministra finansiv Ukrainy ta holovy Natsionalnogo banku Ukrainy pro namiry do dyrektora-rozporiadnyka Mizhnarodnogo valiutnogo fondu vid 27 liutoho 2015 r. Neofitsiinyi pereklad [Ukraine — Memorandum on Economic and Financial Policies: Annex I to the letter of the President of Ukraine, the Prime Minister of Ukraine, the Minister of Finance of Ukraine and the chairman of the National Bank of Ukraine on the intentions of the Managing Director of the International Monetary Fund of February 27, 2015 Unofficial translation]. Available at: <https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/55d2331989486.pdf>
4. *Pro vnesennia zmin do Hospodarskoho protsesualnogo kodeksu Ukrainy, Tsyvilnogo protsesualnogo kodeksu Ukrainy, Kodeksu administratyvnogo sudochynstva Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv*: projekt Zakonu Ukrainy vid 23 bereznia 2017 r. № 6232 [On amendments to the Commercial Procedural Code of Ukraine, the Civil Procedural Code of Ukraine, the Code of Administrative Legal Proceedings of Ukraine and other legislative acts: Draft Law of Ukraine dated March 23, 2017, № 6232]. Available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61415

Білоусов Ю. Суд як суб'єкт відносин із виконання судових рішень у контексті оновлення цивільного процесуального законодавства

Анотація. Проведено аналіз основних і концептуальних положень пропозицій щодо внесення змін до процесуального законодавства у частині виконання судових рішень у цивільних справах, спрямованих на впровадження змін до Конституції України щодо правосуддя. На підставі проведеного дослідження зроблено окремі висновки стосовно визначення переліку виконавчих документів, питань судової юрисдикції, повноважень суду на стадії виконання, контролю за виконанням судових рішень у цивільних справах, екзекватури, впровадження електронного судочинства та застосування інформаційних технологій під час виконання судових рішень і рішень інших органів (посадових осіб) тощо. Обґрунтовано доцільність видання виконавчих листів у випадках необхідності звернення до виконання судових ухвал, яким притаманні ознаки виконуваності. Доводиться недоцільність застосування норм виконавчого провадження при виконанні ухвал про вилучення чи витребування доказів як забезпечувальних заходів та застосування заходів процесуального примусу. Наводяться аргументи стосовно недоцільності застосування альтернативної судової юрисдикції з оскарження рішень третейських судів, про видачу виконавчих листів на примусове виконання рішень третейських судів, про оспорювання рішень міжнародного комерційного арбітражу, а також про визнання і надання дозволу на виконання рішень міжнародного комерційного арбітражу, іноземного суду. Подано пропозиції щодо нормативного закріплення забезпечувальних заходів з виконання судового рішення у цивільних справах, а також низки інших повноважень на стадії виконання.

Ключові слова: виконавче провадження, кодифікація цивільного процесуального законодавства, правовий статус, суд, судова юрисдикція, цивільний процес.

Белоусов Ю. Суд как субъект отношений по исполнению судебных решений в контексте обновления гражданского процессуального законодательства

Аннотация. Проведен анализ основных и концептуальных положений предложений о внесении изменений в процессуальное законодательство в части исполнения судебных решений по гражданским делам, направленных на внедрение изменений в Конституцию Украины относительно правосудия. На основании проведенного исследования сделаны отдельные выводы по определению перечня исполнительных документов, вопросов судебной юрисдикции, полномочий суда на стадии исполнения, контроля за исполнением судебных решений по гражданским делам, экзекватуры, внедрения электронного судопроизводства и применения информационных технологий при исполнении судебных решений и решений других органов (должностных лиц) и пр. Обоснована целесообразность издания исполнительных листов в случае необходимости обращения к исполнению судебных определений, которым присущи признаки выполнимости. Обосновывается нецелесообразность применения норм исполнительного производства при исполнении определений об изъятии или истребовании доказательств как обеспечительных мер и применения мер процессуального принуждения. Приводятся аргументы о нецелесообразности применения альтернативной юрисдикции относительно обжалования решений третейских судов, о выдаче исполнительных листов на принудительное исполнение решений третейских судов, об оспаривании решений международного коммерческого арбитража, а также о признании и предоставлении разрешения на выполнение решений международного коммерческого арбитража, иностранного суда. Сделаны предложения по нормативному закреплению обеспечительных мер при исполнении судебного решения по гражданским делам, а также ряда других полномочий суда на стадии исполнения.

Ключевые слова: исполнительное производство, кодификация гражданского процессуального законодательства, правовой статус, суд, судебная юрисдикция, гражданский процесс.

Bilousov Yu. The Court as the Subject of Relations on the Execution of Court Decisions in the Context of the Renewal of Civil Procedural Law

Annotation. The analysis of the basic and conceptual provisions of the proposals for amending the procedural legislation in the part of enforcement of judgments in civil cases, aimed at introducing amendments to the Constitution of Ukraine on justice, was conducted. On the basis of the study, some conclusions were drawn regarding the definition of a list of executive documents, issues of judicial jurisdiction, powers of the court at the stage of execution, control over enforcement of judgments in civil cases, exequatur, introduction of electronic justice and the use of information technology in the enforcement of court decisions and decisions of other bodies (officials), etc. The expediency of publishing executive writers in cases of necessity of applying to execution of court decisions, which have features of fulfilment, is substantiated. It is impracticable to apply the rules of enforcement proceedings when executing the decisions on the

extraction or reclamation of evidence as protective measures and the application of measures of procedural coercion. Arguments are made regarding the inappropriateness of the use of alternative jurisdiction in appealing the decisions of arbitration courts, the issuance of enforcement orders for the enforcement of arbitration awards, the challenging of international commercial arbitration awards, and the recognition and enforcement of international arbitration, foreign court decisions. The proposals concerning the normative fixing of security measures for execution of a judicial decision in civil cases, as well as a number of other authorities at the stage of implementation are submitted.

Key words: executive proceedings, codification of civil procedural legislation, legal status of the court, court jurisdiction, civil process.